

Metodika k výučbe predmetu - Komunikácia

v rámci magisterského študijného programu Aplikovaná informatika
(aktivita A2 - Tvorba metodík a vzdelávacích materiálov pre účely vzdelávania v oblasti
kybernetickej a informačnej bezpečnosti)

Košice, august 2025

Názov predmetu: Komunikácia
Kód predmetu: KPPaPZ/KOM/25

Krátka anotácia predmetu:

Predmet sprostredkuje študentom základné poznatky z teórie komunikácie. Objasní základné pojmy a kategórie nevyhnutné pre porozumenie procesom efektívnej komunikácie. Prostredníctvom interaktívnej výučby umožní rozvinúť základné spôsobilosti nevyhnutné k efektívnej a asertívnej komunikácii ako v pracovnom tak aj v osobnom živote.

Cieľová skupina:

Študenti bakalárskeho a magisterského štúdia programov informatiky, aplikovanej informatiky a práva (Ib, PLB4d, AIb, PB3d).

Ciele vzdelávania

Absolventi vzdelávacieho programu budú schopní:

- porozumieť základom verbálnej aj neverbálnej komunikácie, chybám v komunikácii, asertívnej a nenásilnej komunikácii
- v praxi aplikovať nadobudnuté komunikačné spôsobilosti, dokážu aplikovať efektívne zásady a princípy komunikácie s druhými, budú schopní predvídať a tým predchádzať prípadným komunikačným nedorozumeniam
- efektívne komunikovať v pracovnom a osobnom živote.

Stručná osnova predmetu:

- 1) Základy komunikácie (princíp vysielač – prijímač, „povedané sa nerovná počutému“, „vnútorný dialóg“, pojem komunikácia),
- 2) aktívne počúvanie (najdôležitejšie kritériá aktívneho počúvania),
- 3) nedorozumenia v komunikácii (ako vznikajú nedorozumenia, ako nedorozumeniam predísť),
- 4) Neverbálna komunikácia - reč tela (čo je reč tela, aktívna/pasívna reč tela, psychológia obliekania), znaky telesného vyjadrovania, nevýhody predstieraného telesného vyjadrovania, rozdiel medzi aktívnym a pasívnym telesným vyjadrovaním,
- 5) Základy asertívnej a nenásilnej komunikácie.
- 6) Špecifiká komunikácie v školskom a pracovnom prostredí.

Odporúčaná literatúra:

ROSENBERG, M. B. 2023. Nenásilná komunikácia. Aktuell. 234 s.

VÝROST, Jozef - SLAMĚNÍK, Ivan. Sociální psychologie. 2., přepr. a rozš. vyd. Praha : GRADA, 2008. 408 s.

VÝROST, Jozef - SLAMĚNÍK, Ivan. Aplikovaná sociální psychologie I : Člověk a sociální instituce. 1. vyd. Praha : Portál, 1998. 384 s. ISBN 80-7178-269-6.

KOMÁRKOVÁ, Růžena - SLAMĚNÍK, Ivan - VÝROST, Jozef. Aplikovaná sociální psychologie III : Sociálněpsychologický výcvik. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 224 s.

VÝROST, Jozef - SLAMĚNÍK, Ivan. Aplikovaná sociální psychologie II. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2001. 260 s.

Vyučující:

- PhDr. Anna Janovská, PhD.
- Mgr. Ondrej Kalina, PhD.

Poznámky:

Detailná osnova predmetu

Téma 1: Úvod do teórie komunikácie, základné pojmy a fakty.

Obsah: Vymedzenie pojmu komunikácia, základné pravidlá a proces komunikačnej interakcie

Podtémy:

- Vymedzenie pojmu komunikácia, komunikačný proces
- Formy komunikačného procesu, aktéri komunikácie
- Formy a cesty komunikácie
- Fakty a mýty o komunikácii

Odporúčané metódy: prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy.

Téma 2: Modely a druhy komunikácie

Obsah:

Predstavenie základných modelov komunikácie. Úvod do verbálnej komunikácie

Podtémy:

- Lineárny a interakčný model komunikácie
- Komunikačný šum, nedorozumenia v komunikácii

- Vymedzenie základných pojmov týkajúcich sa verbálnej komunikácie

Odporúčané metódy:

Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy.

Téma 3: Základy porozumenia neverbálnej komunikácii

Obsah:

Oboznámenie sa so základnými formami neverbálnej komunikácie a ich špecifikami. Nácvik identifikácie neverbálnych signálov.

Podtémy:

- Základné poznatky týkajúce sa neverbálnej komunikácie
- Formy neverbálnej komunikácie a ich špecifiká
- Interpretácia neverbálnych komunikačných signálov

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, rolové hry, zážitkové a interaktívne metódy.

Téma 4:

Aktívne počúvanie ako jedna zo základných komunikačných spôsobilosti

Obsah:

Definícia aktívneho počúvania a jeho nezastupiteľnej úlohy v efektívnej komunikácii. Porozumenie bariéram v komunikácii a komunikačným “stopkám”.

Podtémy:

- Aktívne počúvanie, znaky aktívneho počúvania
- Bariéry v komunikácii, komunikačné “stopky”.
- Praktický nácvik spôsobilosti aktívne počúvať.

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy a rolové hry.

Téma 5:

Sebapercepcia, interpersonálna percepcia a spätná väzba

Obsah: Dôležitosť seba-percepcie a interpersonálnej percepcie v komunikácii. Spätná väzba jej dôležitosť pre osobný rozvoj, pravidlá podávania a prijímania spätnej väzby.

Podtémy:

- Faktory súvisiace so seba-percepciou a interpersonálnou percepciou
- Spätná väzba, jej dôležitosť v efektívnej komunikácii a pravidlá podávania spätnej väzby
- Nácvik podávania a prijímania spätnej väzby.

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy.

Téma 6: Asertívna komunikácia

Obsah: Vymedzenie asertívneho, agresívneho, pasívneho a manipulatívneho správania. Základné koncepty asertivity, asertívne práva.

Podtémy:

- Podstata a rozdiely medzi asertívnym, agresívnym, pasívnym a manipulatívnym komunikačným štýlom a správaním.
- Asertívne práva.
- Prostredníctvom modelových situácií porozumieť podstate asertivity.

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy, riešenie modelových situácií.

Téma 7: Asertívna komunikácia - asertívne techniky

Obsah: Oboznámenie sa a precvičenie asertívnych techník. Model konštruktívnej komunikácie.

Podtémy:

- Techniky odolávania tlaku a presadenia si oprávnených požiadaviek.
- Reagovanie na kritiku (oprávnenú aj neoprávnenú)
- Pozitívna asercia

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy, seba-poznávacie dotazníky.

Téma 8: Nenásilná komunikácia v kontexte asertivity a Rosenbergovej teórie nenásilnej komunikácie

Obsah: Porozumenie kľúčovým bodom v komunikácii, ktoré vedú k nenásilným riešeniam. Precvičenie si techník nenásilnej komunikácie prostredníctvom modelových situácií a rolových hier.

Podtémy:

- Nenásilná komunikácia v kontexte asertivity a Rosenbergovej teórie.
- Spúšťače agresívneho alebo pasívneho správania a nenásilná reakcia na nich.
- Nácvik techník nenásilnej komunikácie.

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy (modelové situácie a rolové hry).

Téma 9: Komunikácia a kooperácia

Obsah: Využitie poznatkov o komunikácii a techník efektívnej komunikácie v tímovej práci a rozvoj kooperačných zručností

Podtémy:

- Komunikácia v tímovej práci, zásady komunikácie v skupinách
- Odovzdávanie informácii v skupinovej práci a pri riešení úloh.
- Praktický nácvik kooperačných spôsobilostí

Odporúčané metódy: Prednáška s diskusiou, zážitkové a interaktívne metódy.

Téma 10: Zhrnutie preberaných tém z oblasti komunikácie a ich uplatnenie v praxi

Obsah: Zhrnutie poznatkov z oblasti teórie komunikácie a ich aplikácia v konkrétnych situáciách.

Podtémy:

- Zhrnutie poznatkov z predmetu
- Praktická aplikácia poznatkov a konkrétnych situáciách
- Spätná väzba

Odporúčané metódy: Diskusia, zážitkové a interaktívne metódy.

Podmienky hodnotenia

Forma ukončenia: klasifikované hodnotenie.

1. Aktívna účasť na výučbe (povolená absencia max. 90 min.), (20% hodnotenia)
2. Realizácia zadaní a prezentácia zadaní zameraných na aplikáciu vedomostí, zručností a kompetencii v oblasti komunikácie so zameraním zvlášť na pracovné a školské prostredie. (80% hodnotenia)